

Iwona Górny

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie

Bibliotekarz, czyli psychoterapeuta

Bożena Karzewska, *Nietypowi użytkownicy bibliotek*.

Poradnik psychologiczny, Warszawa, 2018. —

(Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza; nr 33).

Bożena Karzewska — psycholog i pedagog, związana zawodowo z Katedrą Badań nad Bibliotekami i Innymi Instytucjami Kultury, autorka prac z zakresu psychologii dziecięcej, dysfunkcji społecznych osób dorosłych oraz roli bibliotek w kształtowaniu postaw i osobowości — w książce *Nietypowi użytkownicy bibliotek* omawia zaburzenia emocjonalne występujące u dzieci i młodzieży. Przedstawia kategorie tych zaburzeń, wskazuje na źródła ich powstania, prezentuje możliwości ich rozpoznania oraz sposoby właściwego kontaktowania się z użytkownikiem cierpiącym na takie zaburzenia. Autorka stara się zwrócić uwagę na właściwą aktywność bibliotekarza w relacji z nietypowym młodym czytelnikiem, czym sugeruje potrzebę kształcenia bibliotekarzy, szczególnie tych pracujących z dziećmi i młodzieżą, w dziedzinie szeroko pojętej psychologii. Pracownik biblioteki ma być nie tylko osobą znającą literaturę dziecięcą i umiejącą dobrać odpowiednią lekturę, ale również potrafiącą oddziaływać psychoterapeutycznie.

Autorka omawia zaburzenia dzieci znerwicowanych, nadpobudliwych, z ADHD, dzieci nieśmiałych oraz zahamowanych psychoruchowo. W kolejnych rozdziałach omówione są rodzinne uwarunkowania zaburzeń zachowania. Rodzina, jako podstawowa i najważniejsza komórka społeczna, powinna umożliwić dziecku właściwy rozwój osobowościowy. Stworzenie prawidłowych relacji jest jednak niekiedy zadaniem niemożliwym do spełnienia. Stąd rodzące się u dziecka mechanizmy obronne, zaburzenia zachowania, brak prawidłowej komunikacji, co objawia się różnorodnymi dysfunkcjami. Autorka omawia również problem dzieci z rodzin alkoholowych, w których choroba ta dotknęła wszystkich dorosłych. Nie bez wpływu na rozwój dziecka pozostaje też zaburzenie struktury rodziny, tzn. brak któregoś z rodziców. Coraz częściej matka samotnie wycho-

Bożena Karzewska

Nietypowi użytkownicy bibliotek

PORADNIK PSYCHOLOGICZNY

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

BIBLIOTECZKA PORADNIKA BIBLIOTEKARZA [Nr 33]

wująca dziecko wpływa w zasadniczy sposób na pojmowanie porządku otaczającego je świata, a więc na system norm etycznych i hierarchię wartości. Takie specyficzne, ale jakże częste obecnie uwarunkowania życia, wpływają na nietypowe zachowania młodych użytkowników bibliotek. Wiedza z tego zakresu może pomóc w obsłudze takiego czytelnika, bibliotekarz może stać się kimś bardzo ważnym w życiu młodego człowieka, a biblioteka – miejscem przyjaznym i bezpiecznym.

Jak zaznacza autorka, praca ma charakter poradnikowy. Według mnie jest to raczej wiedza „w pigułce”, gdyż brakuje mi dokładniejszej analizy konkretnych działań pomocowych, opisanie reakcji na specyficzne zachowania młodego czytelnika oraz instrukcji postępowania. Jako bibliotekarze, w pracy z czytelnikiem musimy opierać się na intuicji i własnych doświadczeniach. Problemy i zaburzenia dzieci omówione są w sposób bardzo skondensowany w pierwszych rozdziałach książki. Ostatni jej rozdział zawiera wskazówki na temat sposobów pracy z nietypowym młodym użytkownikiem i byłoby dobrze go rozbudować, poprzez podanie konkretnych przykładów, popartych doświadczeniami autorki.

Zawód bibliotekarza w naszym kraju nie ma wysokiej oceny społecznej, jest też nisko opłacany. Mimo to bibliotekarze podejmują nowe wyzwania, ich wykształcenie i wiedza niejednokrotnie pomagają przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu osób z różnymi dysfunkcjami oraz uwarunkowaniami kulturowymi lub religijnymi. Działania bibliotekarza powinny skłaniać czytelnika do odpowiedniej reakcji: aktywnego czytania, poszukiwania wiedzy, informacji, uczestniczenia w różnych inicjatywach biblioteki (wystawach, konkursach, spotkaniach autorskich itp.). Jak się okazuje, bibliotekarz musi być wszechstronny, musi też samodzielnie walczyć o swój system wartości, rozwój psychiczny, aktywnie przeciwdziałać stereotypom i zaszufładowaniu. To wymaga dużej asertywności i samoakceptacji.

Bibliotekarzem może zostać osoba posiadająca gruntowne specjalistyczne wykształcenie, otwarta na potrzeby społeczeństwa, posiadająca zdolności interpersonalne, potrafiąca ocenić własne potrzeby oraz reagować na potrzeby użytkowników. Autorka zwraca uwagę na stałe podnoszenie kwalifikacji przez tę grupę zawodową, zwłaszcza z zakresu psychologii zachowań, pedagogiki i socjologii.

Książka *Nietypowi użytkownicy bibliotek* Bożeny Karzewskiej jest pracą ze wszech miar potrzebną w spisie lektur zawodowych. Dla biblioteczarki stanowi bowiem wsparcie w praktycznej pracy z użytkownikiem. Zainteresowanie, indywidualny kontakt z dzieckiem z zaburzeniami, umiejętność zajęcia się jego problemami, życzliwość, wsparcie w rozwiązywaniu trudnych spraw może w dużej mierze przyczynić się do rozwoju osobowości i realnej pomocy w niwelowaniu problemów dziecka i rodziny. Dziękuję Autorce za tę pracę, Czytelników zaś gorąco zachęcam do lektury.

